

Jokum Rohde og Søren Ulrik Thomsen

KØBENHAVN

Con Amore

Vindrose og Ny Carlsberg Glyptotek

Hverdag, eventyr og tilfældighed

Af Søren Ulrik Thomsen

1

D. 12. august 1972 ankom jeg til København, og i de senere år har jeg hvert år på denne dato stillet mig op foran benzintanken på Israels Plads og holdt en stille andagt. For udsigten fra hjørnet af Linnésgade og Vendersgade skråt over pladsen ned mod det lille højhus på Nørre Vold er præcis så herligt grim og kaotisk, som store dele af byen var, før man begyndte at pudse hvert eneste dørhåndtag og indrette gaderummet som en nydelig dagligstue.

Her skuer man ud over en komplet uregerlig, slidt og selvgroet verden, der - netop fordi den ikke er så ligetil at aflæse - rummer en intens storby-stemning: Den kiksede tankstation (indtil for nylig med tilhørende udsalg af basale fornødenheder som chokoladeskildpadder og *Ugens Rapport*) fylder åndssvagt meget, og bag dén tårner så Grønttorvets graffitiovermalede containerskov sig op for foden af det rørende højhus, som hverken er højt eller hipt nok til at udstråle cool modernitet, men med sin trængsel af antenner på toppen, og mens dette skrives oven i købet som en lazaron overhængt med presenninger, snarere leder tankerne hen på Østeuropa under kommunismen, skønt huset for ikke så længe siden i kolonnaden ud mod Frederiksborggade rummede den fornemme "New York Sko", hvor stillletterne stod udstillet på knivsmarte glashylder.

Stående her med ryggen til boldburet og skulderen til værtshuset "Jagtstuen" (som også lå her i '72 og siden blev omdannet til fransk café for senere igen at få tilbagefald til dunkel beværtning, hvorefter gevirerne

straks gav sig til at vokse ud af de røde vægge) tænker jeg: Stor og flot og omkranset af statelige beboelsesejendomme, som den er, kunne Israels Plads være så smuk og charmerende, og ingen tvivl om, at de planlagte torvehaller såre smagfuldt og med største respekt "vil føje sig ind i og understrege pladsens arkitektoniske egenart" (... osv.) – men!

Der må være en grund til, at det netop er et sted som her, at jeg mærker dét sus af virkelighed, som virkede så berusende, da jeg kom hertil fra den dorske provins, og som jeg altid er på udkig efter i København og hvor som helst i verden.

2

Jokum Rohde og jeg fik øje på hinanden gennem vore bøger, der vrirler med københavnerstemninger såvel som med konkrete henvisninger til lokaliteter og fænomener i byen, for vi har begge en bundløs besættelse af København, som, da vi mødtes, udmøntede sig i mange, lange samtaler af typen "Kender du baggården til Nørrebrogade 108?", "Findes "Apollo Skumplast" på hjørnet af Sorgenfrigade stadig?", "Og hvad med værtshuset "Sommerlyst" i Holmbladsgade, spøg- og skæmtbutikken "Papirknald" på Tingstedet i Valby, diskoteket under højbanen og thaibordellet i Fredensgade?"

Som jeg har skrevet om flere steder (ikke mindst i erindringsstykket *Vejen mellem to skoler*), skyldes min egen københavneroptik nok, at jeg et par år tidligere end den almindelig bondestudent og på et særdeles sensibelt tidspunkt i mit teenageliv med ét blev flyttet fra landet til Københavns Indre By, hvor jeg fik det sidste år i Sølvgades Skole med, inden jeg begyndte på gymnasiet. Og selvom Jokum Rohde er barnefødt i København K, har han alligevel i en vis forstand også fået den udefrakommendes skarpe blik for byen. Opvokset som han er i Frederiksstaden, var det nemlig intet mindre end en vækkelse, da han som 16-årig fik eftermiddagsjob som uddeler af Andelsboligforeningernes blad *ABF-bladet* og pludselig befandt sig verdener fra Toldbodgade: Ikke bare ramte Lundtoftegade og Nordre Fasanvejs monumentale tristesse et modtageligt punkt i den unge indrebyers hoved, men i embeds medfør var han også tvunget til systematisk at indoptage byen ved gade op og gade ned at gennemtrave opgang efter opgang, mens han læste hvert eneste smukt ciseleret navneskilt såvel som dem, der hastigt nedkradset var sat op med tape, men naturligvis sat-

te dørene helt uden skilt i særlig grad fantasien i gang, og alt sammen skulle det senere dukke op i dramatik, romaner og noveller.

Cirka samtidig spadserede jeg selv byen tynd i selskab med ålborgense-
ren Frederik Stjernfelt: Hver gang valgte vi en ny retning, så vi konsekvent fik ædt os igennem alle kvarterer, mens vi under vandringerne kommenterede og analyserede alt, vi så: Hyldede det rigtig storbyagtige og udskammede de tendenser til provinsgørelse af hovedstaden, der allerede dengang var ved at gribe om sig, og samtidig konkurrerede vi i udspekulerede quizzer på hardcore paratviden: Hvad hedder værtshuset skråt over for "Lucky Grill" i Århusgade? Svar: "Bassinet". Og hvilken finere damekonfektionsforretning på Gl.Kongevej deler navn med en klassisk disciplin inden for filosofien? Svar: "Æstetik" (- en butik, som må siges at være en gammel kærlighed, eftersom jeg for 25 år siden fik dens facade fotograferet som illustration til mit allerførste essay *Se dig selv i spejlet, slå dig selv i hodet*, bragt i *Politisk Revy*, november 1981).

Gennem alle årene har Stjernfelt og jeg fortsat traveturene og samtalerne, og i Jokum Rohde fik jeg så endnu en københavnerkammerat. Da jeg for et par år siden på vej hjem fra lufthavnen ad Amager Strandvej fik øje på en net lille funkisbygning ved navn "Æskefabrikken Elvo", fik jeg straks lyst til at ringe til ham. For skønt jeg intet kender til virkelighedens "Elvo", var jeg ikke i tvivl om, at havde firmaet optrådt i et af hans teaterstykker, måtte der bag skiltet nødvendigvis gemme sig en virksomhed, som nu kørte på pumperne, ikke blot fordi tiden generelt var løbet fra mindre æskefabrikker, men især fordi Elvo efter sin storhedstid i 50'erne var gået i arv til den jernhårde grundlæggeres søn, homofil morfinist og ødeland om en hals.

3

I foråret 2004 besluttede Jokum Rohde og jeg så at lave en bog om København, og det var en stor glæde og opmuntring, at Ny Carlsberg Glyptotek straks var interesseret i at udgive bogen i samarbejde med Forlaget Vindrose, på samme måde som det i 1996 var tilfældet med min essaysamling *En dans på gloser*. Og det giver på det smukkeste mening, at netop Ny Carlsberg Glyptotek er medudgiver, ikke blot fordi det høj- og det lavkulturelle København dermed mødes, men da også fordi brygger Carl Jacobsen var medstifter af Foreningen til Hovedstadens Forskønnelse:

Og som enhver kunstkender ved, handler Det Skønne ikke om det i banal forstand smukke, pæne eller tiltalende, men er en anderledes sammensat og spændingsfyldt størrelse.

København Con Amore er en bog om det København, vi elsker; om baggårdene, om de fine små hatteforretninger, de mærkeligt gammeldags autoværksteder, frikirkerne, solarierne og det dystre sted ude for enden af Vesterbrogade, hvor man kan leje postboks (som man altid forestiller sig er bristefærdige af børneporno og meddelelser fra nazipartiet) osv., osv. - alt, hvad der har pirret vores fantasi, ætset sig ind i øjet og bidraget til at lade København op med dens majestætiske regnvejrstemning

En impuls til bogen var vores fascination af, at tiden inkarneres i skilte, facader og interiører, og tidens *gang* i deres anløbenhed og pludselige usamtidighed: Allerede nu er alt, hvad der var allermest moderne i 70'erne, ved at være sjældenheder i bybilledet: Grillbarer, vascomater og værtshusene med de falske westernfacader. Flere gange, når vi har været på vej ud for at fotografere et bestemt sted, har det ved ankomsten vist sig at være under afmontering, og på et tidspunkt blev vi ligefrem ramt af en overtroisk rædsel for, at tingene forsvandt, *fordi* vi knipsede dem, for på vores utallige cykelture gennem byen i hele dens udstrækning fra Sundbyvester til Vanløse og fra Hvidovrevej til Vognmandsmarken med kameraet kækt om halsen har vi ved hjemkomsten kunnet opgøre dagens tabsliste: Cafax-reklamen på Valby Langgade, "Aeroflot" i Vester Farimagsgade, "Brenow", den lille butik med herretøj på Amagerbrogade, *Så længe der drikkes, lukker vi ikke*-skiltet ud for "Broens Bodega" - og, ak, *hele* hjørnet af Geislersgade og Holmbladsgade, komplet med købmand, antikvariat, værtshus og en prægtig baggård. For at lave en sådan bog er *altid allerede for sent*. Mange ting får man typisk nok først øje for, når de er *lige ved* at forsvinde, for "hvad der sætter storby mennesket i extase er ikke så meget kærligheden ved første, som ved sidste blik", som Walter Benjamin skriver. Skulle vi blive anklaget for at være formørkede neonnostalgikere, sentimentale slumromantikere og reaktionære ruintilbedere, må svaret altså blive ja, ja og atter ja, for der er tale om en ren tilståelsessag.

Men faktisk fokuserer bogen ikke kun på dét København, der forsvinder, for vi har også fotograferet helt nye ting, som vi synes er festlige eller interessante, og her har især mange af de nye indvandrerbutikker bidraget til diversiteten og beriget bybilledet med facader og skilte, der - skønt helt

anderledes – minder om 50'ernes individuelle og hjemmelavede stil. Bogen handler med andre ord nok så meget om byens stadige *stofskifte* mellem gammelt og nyt, og der ville da også ligge en himmelråbende selvmodsigelse i at forsvare hovedstadens karakter af storby og samtidig kræve den bevaret på et tilbagelagt historisk trin og fikseret i et bestemt billede, for er der noget, som netop definerer storbyen, er det konstant og tumultarisk omvæltning. Frygter vi altså ikke byens forvandling, som bogen her tværtimod er et signalement af, frygter vi – paradoksalt udtrykt - en "forandring mod stilstand": En gabende kedsommelig by bestående af honnette andelsboligforeninger og et gadebillede præget af de samme få kædebutikker – Seven Eleven, Matas, Fona, McDonald's, Netto – for hvad vi elsker, er en by fuld af hemmeligheder og højtråbende reklamer, af skrاملende trafik og varer under disken, af luxushoteller, som ligner juvelbesatte lagkager og ligger klos op ad huse med skævlidte, linoleumsbelagte trapper, der fører til dunkle kontorer på tredje sal (*Åbent efter aftale*).

4

En bog som denne ville naturligvis have set ganske anderledes ud, hvis den var blevet til bare et årti tidligere, hvis dens ophavsmænd havde været af et andet naturel eller tilhørt en helt anden generation.

Noget af dét, også vi for ikke så længe siden ville have taget for givet og regnet for banalt, er i mellemtiden blevet en del af vores historie og dermed svangert med en betydning, der ikke bliver mindre, hvis objektet på den anden side af kameraet måske oven i købet er ved at forsvinde.

Og bogen ville naturligvis også have set ud på en helt anden måde, hvis den var blevet lavet af andre end netop os: Der skal nok være dem, der undrer sig over, hvad vi ser i et lurvet foretagende ved navn "Dupont Smørrebrød" og spørger, hvorfor man i en bog om København ikke finder hverken den smukke brolagte Magstræde eller konditoriet "La Glace". Når man leder forgæves efter disse herligheder, skyldes det ikke, at vi finder "Star Massage" på Jyllingevej og slidbanefabrikken "Kurant" i Bregnerødgade mere værdifulde end Gråbrødretorv, "Perchs Thehandel" og C.F. Hansens bygninger, for begge aspekter hører med til den levende metropol, men fordi denne side af byen allerede så rigeligt er beskrevet i flotte fotobøger. Vi er altså gået uden om det klassiske København, og tidligt besluttede vi samtidig at undgå, hvad man

kunne kalde "reservaterne": Christiania, haveforeningerne, Bakken, Brumleby, De Små Haver osv. Igen ikke fordi vi ikke værdsætter dem, men fordi netop denne bogs fokus er et ramponeret hverdagskøbenhavn, hvis stemning og kvalitet af *virkelighed* let fordufter i takt med disse steders selvbevidste afgrænsning over for resten af byen.

Og havde denne bogs forfattere tilhørt en anden generation, ville også dét have haft afgørende indflydelse på resultatet: F.eks. ville en mand på firs næppe synes, at et *Sig Jolly*-skilt og en Quick-vask fra 70'erne havde nogen aura overhovedet (næ, må jeg så be' om et ismejeri), ligesom en helt ung mand måske opfatter "Vega" som et urkøbenhavnsk sted med en nimbus af betydningstung historie, mens jeg mere ser det som en ungdomsklub, der midlertidigt har fået lov at låne lokaler i Folkets Hus. Men det betyder naturligvis ikke, at den ene generations billede af byen bare er helt uforståeligt for den anden: Således er et af vore store forbilleder og inspirationskilder Susanne Mertz, som for femten år siden udgav sin fantastiske fotobog *Gadebilledet der forsvandt* med sort-hvide billeder af butiksfacader, som hun havde fotograferet i begyndelsen af 70'erne, hvor hun så, hvad de færreste af hendes samtidige gjorde, nemlig at "Starton Cykler" på Gl. Kongevej var skøn at skue, og at Vesterbrobutikken med sloganet *Aldrig gifte Dem før De har besøgt dette sted* var et bidrag til kulturhistorien.

Summa summarum er vi os altså helt bevidst, at denne bogs snapshot af København er taget fra et ganske bestemt udsigtspunkt, for skønt Jokum Rohde og jeg ikke flugter hverken temperaments- eller generationsmæssigt (der er næsten femten år imellem os) har vi dog så mange fælles referencer og er så meget på bølgelængde, at forskellene mest har været produktive - hvad den ene ikke så, fik den anden øje på - og ført os frem mod en bog, vi hele tiden har været ret enige om hvordan skulle se ud. Og vi er klar over, at man bare behøver at slå op et tilfældigt sted, for at argumenterne til en anklage for bagstræb springer i øjnene; på den anden side har vi svært ved at forestille os, at vi vil blive bebrejdet ikke at have foreviget BR Legetøj, "Café Stelling" eller Nordeas seneste filial. Det overlader vi nemlig trygt til de unge mennesker, som lige nu sluger byen og om femten år vil lave en lignende bog med øje og sensibilitet over for ting, vi ikke har sans for, men som skal have tid til at få en historie ved at blive del af nogle andre menneskers levede liv.

Når vi kalder bogen København *con amore*, har det mindst tre grunde. Af fremmedordbogen fremgår det, at "con amore" er italiensk og betyder "med

kærlighed, af lyst (mods. af nødvendighed, som profession)". At vi har lavet bogen af lyst, betyder for det første, at vi har tilladt os at være hæmningsløst subjektive og kun gå efter de ting, der fascinerer os selv, i det håb at kunne forføre læserne til at dele vores begejstring. Og selv hvor det ikke lykkes, håber vi, at man kan bruge vores københavnerbillede til at læse sit eget igennem - eventuelt ved at blive provokeret til at tænke over, hvilke valg man selv ville have truffet: Når vi på forskellige stadier af arbejdet har vist vores billeder (eller bare fortalt om projektet), er folk med spontan entusiasme i hvert fald straks gået i gang med at fortælle om dén og dén biks i deres eget kvarter og at himle op om og dét og dét herlige skilt, de passerer i bussen på vej til arbejde. Men når vi i titlen for det andet signalerer at have fotograferet af lyst fremfor af professionel forpligtelse, vedkender vi os samtidig at være mildt sagt ufaglærte (17 teknisk mere krævende motiver har vi bedt fotograf Erik Molberg Hansen tage for os) og prætenderer ikke, at værket består af håndplukkede kunstfotos, men understreger, at denne strøm af amatør billeder taget af to professionelle forfattere ikke er en coffee-tablebook, men en kaffebarsbog, som vores grafiske designer, Peter Ravn, siger. Og endelig lyder "Con amore" som netop sådan en kulørt dansebule med tvivlsomt ry, som vi ville finde uimodståelig.

5

Som alle andre fortrylles jeg af de kig ned gennem den københavnske histories arkæologiske lag, som billedkunst og litteratur (samt selvfølgelig fotos og filmstrimler) tilbyder: Fra Vilhelm Hammershøis Frederiksstad over Erik Hoppes Søndermark til Folmer Bendtsens Nordvestkvarter og Ib Spang Olsens baggårde, fra Herman Bangs nyfødte storstad over Knud Sønderbys skumrende akvarelby frem til Dan Turèlls hårdkogthed med glimt i øjet og Michael Strunges neonblå natmaskine. Men det er ikke nogen hemmelighed, at allerhøjest elsker jeg 70'ernes København.

Med skrækblandet fascination mindes jeg den kompromisløse tarvelighed i et årti, hvor shampoo og marmelade forhandlede i toliters-dunke, hvor man gik rundt med 20 Look i brystlommen på sin Baron-skjorte, hvor der blev danset til T. Rex på diskotek "Revolution" på Åboulevarden (tre etager, lys i gulvet og lilla velour på væggene), hvor man i spisefrikvarteret kunne finde på at fortære et udhulet franskbrød fyldt med flødeboller, hvor

de klejne "fremmedarbejdere" stablede sig op med svenskerhår og plateausko, hvor der på hvert andet Nørrebrohjørne lå en "partiforberedende" maoistisk udbrydergruppe, hvor der var hår på karamellen i *Weekendsex*, og min fætter Frantz inviterede mig i Saga Bio for at se *Vampyren jager hot-pants*. Dengang København var grå.

En sen novemberaftermiddag, hvor det svindende dagslys, dis og støvregn slører konturerne, dæmper farverne og får lyset fra bilernes lygter til at fosforescere i skumringen, kan jeg rammes af en vild indre lykke. For pludselig ligner København "sig selv": Alle de facader, der i 1972 stod og ulmede af hundrede års patinering og i de senere årtier enten har fået med højtryksspuleren, så de fremstår som nyopført murværk, eller er blevet farvesat efter lyset i middelhavslandene, glider ind i halvmørket og gløder som gengangere i den ægte københavnske farve, som er *grå* - grå som kystklimaet og det svale nordiske temperament, grå som havet, himlen, regnen, asfalten og dækslerne, ja, og grå, som det skønne Kommunehospital (jeg i skrivende stund kan se fra mit arbejdsbord) gudskelov stadigvæk er. På en sådan eftermiddag opfyldes jeg af to følelser, der ellers skulle udelukke hinanden, nemlig; at nu er virkeligheden og hverdagen tilbage, og om lidt vil jeg gå ind i nr. 23 og op på fjerde, hvor min mor venter med varm kakao, og musikken simrer fra køkkenradioen, og på samme tid mærker jeg en stor fest tage fart i mit hjerte, for nu er jeg jo samtidig tilbage, hvor det hele begyndte, og en hemmelighedsfuld verden strakte sig til alle sider, mens jeg fuld af forventning sidder på mit værelse ud mod baggården og drømmer om min fremtid til den fjerne lyd af St. Kongensgades trafik, der suser som alle de store ting, der skal ske.

6

Tilsyneladende rummer den rigtige storbyoplevelse en dobbelthed af *hverdag* og *eventyr*, der tilsammen forhøjer livsintensiteten og fornemmelsen af virkelighed. Er man omgivet af lutter dagligdag, som i de pæne andelsforeninger med deres økologiske madklubber, lokalt bredbåndsnetværk og familievenlige gårdrydninger, sniger følelsen af ikke rigtig at være levende sig gradvis ind på én, mens beruselsen ved opholdet i rene eventyrverdenner, som f.eks. drømmerejser, fiktioner eller hedonistiske universer, hurtigt svækkes af mangel på luft og lyde fra den skramlende hverdag.

Området ved Nørrebro Station får altid blodet til at rulle raskere gennem mine årer, for her forenes hverdagen og eventyret helt eminent. Midt imellem et gennemsaneret Indre Nørrebro, der er blevet det nye latinerkvarter for unge med fremtiden for sig, og så Nordvestkvarterets trøstesløse parkeringsplads for folk, der er hægtet definitivt af, befinder man sig pludselig et sted, man slet ikke kan overskue: Vildt trafikerede veje krydser hinanden og forgrener sig i alle retninger, piler ind under viadukten og forsvinder videre mod Bispebjerg, Bellahøj og Frederiksberg, mens et planløst byggeri i alle niveauer og stilarter knopskyder i synsfeltet: Klassiske 1880'er-huse, træbarakker, 70'er-"centre" af betonelementer, pølsevogne og butikker stukket ind under højbanen. Her ligger gammeldanske beverdinge og forhandlere af arbejdstøj midt imellem russiske slikbutikker og arabiske smykkeimportører; fra Føtex strømmer børnerige pakistanske familier og store, tykke danske piger i pink joggingdragt, rundt om hjørnet ligger Danmarks ældste pornobutik, "6 Art" fra 1963, men står man og mangler en lydpotte til bilen eller en nydelig spadseredragt til sin hustru, klares også dét i kvarteret. Ved Nørrebro Station er jeg på én gang mere på eventyr i udlandet og mere hjemme i hverdagsdanmark end noget andet sted: "Vrimlende Nørrebro / hvor s-tog durer tungt, / Der kan man leve to / og ha det sammen godt og ungt / for ungt er det som er bestandigt nyt: / At se på samme sky i samme pyt / og gå og købe ikke dyre ting / og drive lidt omkring / almindeligt / ganske almindeligt / og finde / lidt farverigt smukt. / Det larmer / med skrigende skilte / kulørt mod den grå viadukt", som det hedder i Poul Henningsen og Karl Bjarnhofs vidunderlige sang *Almindeligt* fra 1950.

7

Mange åndede sikkert lettet op, da Marmorkirken for et par måneder siden blev befriet for sin snyltegæst, men i mine øjne blev katedralen kun endnu skønnere af, at den royale pølsevogn "Mary's Corner" camperede i forgrunden, og hvor bliver jeg glad, når jeg, på hvad der må være en af Københavns dyreste og mest attraktive grunde, vis-à-vis Tivoli og få meter bag det fornemme Glyptotek, pludselig støder ind i den bulede barak "Eiki Autodele", som er noget så uforskammet fejlanbragt i tid og rum og derfor netop dét, der gør Stoltenberggade til en rigtig gade og redder den fra af at være en uvirkelig slugt imellem rutsjebanen og de ægyptiske mumier.

Som en helt afgørende kvalitet ved storbyoplevelsen kan vi til begreberne hverdag + eventyr altså føje en fornemmelse af *tilfældighed*, der også indgår som helt central i suset fra Israels Plads. Mon ikke det har noget at gøre med, at storbyen opleves som det sidste stykke vild natur i en verden, hvor landskaberne er så gennemkultiverede, at de er blevet umulige at gå på opdagelse i, fordi intet er overladt til tilfældet - i hvert fald er det en mærkeligt flad fornemmelse midt i glæden over at befinde sig på en særlig smuk og bugtet lille bivej at opdage margueritteskiltet, der betyder: Her er smukt.

Vi står her over for to typiske problemer.

For det første turismens gamle travler: At alle vil derhen, hvor ingen har været, og når de første så har været der, bliver de næste skuffede over at få serveret en turistmenu. Når Jokum Rohdes og min begrundelse for at gå uden om både det klassiske København og reservaterne er, at der lidt for tit er blevet holdt et spejl op foran dem, indser vi samtidig, at vi med denne bogs fremvisning af vores yndlingssteder som en slags hverdageksotik er med til at svække deres aura, som jo netop skyldes, at de ikke optræder i fotobøger, men opleves som tilfældige fund (på den anden side kan jeg ikke udholde tanken om, at f.eks. "Arnes Dækservice" på Blytækkervej, "Prinsesse Vask" på Prinsesse Christines Vej eller "Hvidovrevejens Partyslagter" skal rives ned, uden at jeg i det mindste har nået at råbe "Hurra!" for dem, og vel er jeg da glad for, at vi i september 2004 havde åndsnærværelse nok til at fotografere "Tidens Mode" på Amagerbrogade, for da vi ni måneder senere vendte tilbage, havde forretningen skiftet ejer, men beholdt det gamle, gule skilt kantet af de smart konfektionerede tressersilhouetter og blot ændret teksten til "Dejlig Købmand").

Og for det andet er paradokset naturligvis, at indser man nok, at et vist præg af tilfældighed er stærkt medvirkende til at gøre byrummet særlig levende, kan man ikke konvertere denne analytiske indsigt til normativt værktøj ved på forhånd at integrere tumultens kvalitet i byplanlægningen, fordi et begreb som "planlagt planløshed" ophæver sig selv i en klamhed langt mere ucharmerende end regulær regulering.

Men man kunne måske - lidt mere pragmatisk - sige, at selv kaos kræver en baggrund af orden at brillere på, og at området ved Nørrebro Station måske netop virker så herligt, fordi man ikke skal mange meter væk, før gadebilledet igen er lige til at regne ud. Hvor provinsbyen alligevel aldrig

kan få metropolens mystik og stjernestøv og derfor i stedet vil stræbe imod det perfekte og sætte en ære i den pyntelige gågade, det sirlige springvand og den nemme tilkørsel til parkeringspladserne bag Kvickly, viser storbyen, også i overført betydning, format - ikke ved at afstå fra styring og overlade alt til kulturens naturkræfter, men ved at have selvbevidst overskud nok til at leve med, at selv nok så storstilet og nøjeregnende en byplanlægning aldrig kan blive absolut, så sandt som den altid vil relativiseres af lokalt kuk, usamtidighed, forfald og klondykeagtige nydannelser i uforudsigeligt opståede sprækker og randområder.

8

Kolossal, kompleks og kompakt – sådan skal en storby være, hvis den skal fortjene sit navn, og hvis man skal kunne gå vild i den. For at fare vild er vigtigt i mere end én forstand. Byen skal friste strejferen til at give efter for en pludselig indskydelse, dreje til højre og følge en grå og endeløs sidegade, indtil han har mistet orienteringen og befinder sig på en lille trekantet plads, bag hvilken endnu en sidegade må føre mod stadig nye kvarterer hinsides de oplyste boulevarders førergreb. På sine planløse vandringer kan man så få sat fantasien i kog ved at spekulere over, hvordan en butik på prosaiske Sallingvej er kommet til at hedde "Phnom Penh systuen" (flygtninge fra Pol Pot?), og et par numre længere henne ad samme vej kan man overveje, om det nu er klogt at overlade sine regnskaber til "A.B. Revision", når firmaet samtidig tilbyder piercinger (samt import/export fra Polen og Kina)? Og hvad gemmer der sig mon bag dørskiltet "V.I.P. Club / Memory-2001 / Kun for medlemmer / V-A-H" i Rantauzsgade 64? Har man blik for dem, vil alle slags poltergeister på visit fra de forskelligeste fortider snart begynde at danse for øjnene af én: På Lille Triangel kan man dvæle ved mindesmærket som Foreningen til Dyrenes Beskyttelse har rejst over en henfaren hundeven ("Lauritz Smith, Den meget oplyste Mand, Den nidkiere nyttige Skolelærer, Den saare udmærkede Prædiker, Den for almeenvel utrættelige Tænkner og Arbejder, Den trofaste Ven, Den til Beundring Veldædige, Den sande Hæderværdige"), og på Vesterbrogade skal Burger King moderniseres og i dagene imellem, at den gamle facade er pillet ned, og den nye sat op, træder som i en palimpsest en endnu tidligere frem: "ABC Cafeteria". ABC Cafeteria! Midt i 60'erne skulle dét have været et af

byens smarteste steder, så her har Jørgen Leth helt sikkert siddet i et par ruskindssko og en flaskegrøn fløjlsjakke og skrevet et par noter om Godard.

Og imens man driver igennem gaderne, forestiller man sig, at man kunne have haft alle mulige andre liv end dét, man har. Man kaster et blik op imod lyset fra suiteerne på toppen af SAS-hotellet og ser sig selv som flamboyant rockstjerne (der om lidt vil smadre hele Arne Jacobsen-møblementet), eller som den anonyme efterretningschef, der forpint af alle de mørke hemmeligheder, han bærer rundt på, må nape endnu en drink fra minibaren. Eller måske kunne man være ham den lille, duknakkede fyr, der netop nu smutter ned ad Colbjørnsensgade for at formøble hele friværdien på "Kakadu"s langstilkede piger? Ja, en by, man kan fortabe sig i, kan man også gå fortabt i, og det giver et sug i mellemgulvet, når den sociale slugt åbner sig lige foran skoene på én, og man stirrer ned på narkomanen, der med bukserne gledet ned om røven ligger og sejler i sit eget bræk, for det kunne jo udmærket have været én selv, hvis man ikke tilfældigvis havde været helt anderledes heldig.

På et sådant strejftog får forestillingsevnen konstant tilført næring og potenserer yderligere af, at det i storbyen jo slet ikke er utænkeligt at skifte livsbane ved en hasarderet overhaling, en panikopbremsning eller blot en lille diskret undvigemanøvre. I provinsen vil man resten af sit liv blive genkendt som sin fars søn og som ham, der stjal af kassen og blev bortvist fra sin læreplads hos elektrikerens i Algade, men her i København kan jeg, selv de dage hvor jeg hårdt spændt for af forpligtelser styrter fra det ene kontor til det andet, blive let om hjertet, når det slår mig, at jeg bare behøver at dreje om næste hjørne for at være et sted, hvor ingen kender mig, og hele livet kan begynde forfra. Skulle man melde sig ind i det kommunistiske parti eller søge optagelse i "Cirkel-Ordenen" og bo inkognito på "Hotel Continent"? Eller måske valse rundt som genfødt kristen i "Amagerbro Frikirke"? Nej, så er det nok alligevel mere sandsynligt, at man en dag vil skære igennem og løse alle sine problemer ved i stoisk ligegyldighed over for tilværelsens op- og nedture at åbne en lille frimærkehandel på Enghave Plads.

Man skal kunne fare vild, for ikke blot er det en af de største herlighedsværdier i Det Moderne, at mennesket ikke nødvendigvis er livslangt bundet til dén sociale identitet, man fik i vuggegave, og omvendt åbner

storbyens endeløse muligheder også for en indsigt i, hvem man måske i grunden er, fordi man via sine vildfarelser erfarer, hvem man i hvert fald ikke er.

9

København er kolossal, og hvad end man mener om de enkelte byggerier, er det herligt at se den dag for dag vokse sig endnu større - på Islands Brygge, i Ørestaden og langs havnen, og både på grund af butikkerne og de mange nye ansigter har indvandringen samtidig beriget hovedstaden med en helt anderledes *air* af international storby, end den havde i 70'erne, ligesom udendørslivet, der året rundt myldrer omkring caféerne, har tilført byen en sand storbykvalitet, som virkelig har ændret gadebilledet. Står jeg på en vilkårlig plet i det centrale København, lukker øjnene og forestiller mig samme sted en oktoberaften i 1975, må jeg forbløffes over forskellen, for dengang stirrede man ned gennem en gade, der henlå i et flakkende blått spiritistskær fra fjernsynsapparaterne bag ruderne og var aldeles mennesketom, når døren til grillbaren eller vasketeriaet ikke lige gik op. Er København altså i mange henseender blevet mere sammensat, har den imidlertid gennem de seneste tredive år på andre og måske knapt så iøjnefaldende områder tabt kompleksitet og er samtidig blevet langt mindre kompakt, og som jeg har redegjort for i mit essay om *Parcelhuskvarter på højkant* (bragt i *Politiken*, d.4. august 2002), skyldes dette tab især de gamle lejekasernes konvertering til andelsboliger og den konsekvente nedrivning af baghusene. En ting er, at andelsboligforeningerne i honnet ambition enten har rensset facaderne eller malet dem op i militant smagfulde farver og dermed radikalt ændret den synlige by, så vi nu har mistet det levende og stemningsfulde spil af grå i alle nuancer, der passede så eminent til breddegraden og var en væsentlig del af netop Københavns identitet. Noget andet er, at byens hele atmosfære er forandret, fordi andelsboligforeningerne har medført en ny befolkningssammensætning og en ganske anden kultur.

Naturligvis var der forskel på at bo i Sydhavnen og på Frederiksberg Allé, men i meget store dele af 70'ernes København boede mennesker af alle typer og fra alle socialgrupper ind imellem hinanden i frugtbar forvirring: I samme opgang boede akademikere, kontorister og mærkeligt gennemsigtige eksistenser (som først begyndte at røre på sig om natten, og

ingen rigtig vidste hvad levede af), og at komme fra St. Heddinge til St. Kongensgade var at få foræret en følelse af *social vægtløshed*, der med ét slag ophævede provinsbyens hårdhændede adskillelse af borgerne i sociale lag. Ud over at give en følelse af frihed til at være dén, man nu engang var, og en fornemmelse af, at alle døre stod åbne, forlenede dette mix af folk også bylivet med dén særlige erotiske elektricitet, der virkelig begynder at knitre, når chefredaktører og damefrisører, kontormus og prokurister, servitricer, børsmæglere, antikvitethandlere og cykelbude færdes imellem hinanden. Sikke nogle frække tøser, man pludselig gik i skole med, de hed Randi og June og spurgte, om man ville med om til toiletterne og ha en smøg, og sikke et sprog der gnistrede hen over disken i smørrebrødsforretningen, hvor en professor i erhvervsjura blev betjent af en pige fra Enghave, for som den tilflyttede århusianer Carsten Thau har sagt, faldt der i København flere vitser af ved et enkelt butiksbesøg, end han hørte på en hel uge hjemme i Århus. Når det desværre er rigtig mange år siden, at jeg har hørt den karakteristiske københavnske rapkæftethed, skyldes det for mig at se, at andelsboligforeningerne har skåret både toppen, bunden og alle kanter af den multisociale tumult og omskabt Københavns centrum og alle de indre brokvarterer til en homogen middelklassefæstning med dertil hørende normer. Jeg skal være den sidste til at råbe efter den middelklasse, jeg selv er rundet af, og som har præget mig helt om i nakken, men verden bliver nu engang mere spændende, når den består af flere forskellige slags mennesker, og jeg er forelsket i den "gammeltdags modernitet", den klassiske storby, hvor ulastelige aktieanalytikere optræder side om side med tandløse grønlandere og folk, der står og taler til Gud midt i en fodgængerovergang. Men i modsætning til hvad man måske skulle tro, er jeg ikke specielt forliebt i steder som Christiania, for min pointe er, at hvor den slags fribyttertyper, man i dag finder i Fristaden, tidligere bidrog til festen ved at kunne bo hist og her og alle vegne i byen, ja, så er et fænomen som Christiania for mig at se udtryk for samme forstemmende segregering af socialgrupperne som mellemlagenes erobring og homogenisering af de gamle bydele, og jeg synes ikke, at en etnisk ren enklave af bohemer er mere interessant end en by af småborgere, for enhver er på én gang unik og almindelig, og kun at ville vide af originaliteten er fuldt så postuleret, som en dyrkelse af normaliteten er forløjet og tyrannisk.

Helt enkelt skal man tjene rigtig mange penge for overhovedet at have råd til at anskaffe sig en lejlighed i København, hvad der betyder, at folk fra den gamle arbejderklasse lige så langsomt udfases, efterhånden som deres lejligheder bliver ledige og sættes til salg, fordi disse andele ligger langt hinsides ikke bare ufaglærtes økonomiske rækkevidde, men også udelukker sygeplejersker, politibetjente og folkeskolelærere, der så må pendle ind fra omegnen. Det nedsætter så absolut den inspirerende og opløftende følelse af at befinde sig i en ægte storby, når menneskemylderet, modsætningerne og den sociale mangfoldighed udjævnes til fordel for en velstående monokultur af kunstnere, psykologer, arkitekter og marketingsfolk, der hver især betragter sig selv som såre unikke, men bare skulle vide, hvor ens originaler tager sig ud, når rigtig mange af dem flytter sammen i et kæmpestort kollektiv ved navn *ABF København*. Men er en by ikke en rigtig storby uden social diversitet, er den også kun i udvikling, så længe den hele tiden får tilført nyt blod, og jeg er bange for, at den voldsomme kapitalisering af boligerne på lidt længere sigt vil forstene København, for medmindre vi taler om arvingen til en millionformue, er det i dag ikke muligt for en ung mand at pakke sin papkuffert i Nakskov eller Hobro og rejse til hovedstaden for at give sit bidrag til fremtiden, mens han fløjter Frank Sinatras: "Start spreading the news, / I'm leaving today / these little town blues are melting away..."

Karl Marx havde ret i, at der er en snæver sammenhæng imellem ejendomsforholdene og bevidstheden, for guderne skal vide, at der er forskel på klimaet i de gamle lejekaserner, hvor folk stort set lod hinanden være i fred og kun var enige om, at ejeren var et dumt svin, og så det anmassende fællesskab i andelsboligforeningerne. Er ejerlejlighederne lige så store skurke, når det gælder overistandsættelse af husene og udelukkelse af boligsøgende med beskedne indtægter, medfører andelstankens princip om *med*-ejerskab en særlig kultur, som for mig at se er ødelæggende for den befriende følelse af at bo i en storby. Ikke nok med at det sunde borgerlige skel mellem privat og socialt kommer under angreb (fordi den enkelte andelshavers bolig principielt er hele foreningens anliggende, ligesom enhver beboer er medansvarlig for hele huset), men ydermere skal man være en særlig type for at "passe ind" i en given forenings "ånd". Alene lejlighe-

dernes pris indskrænker kandidatfeltet, som indsnævres yderligere af ventelisterne, der typisk består af de nuværende beboeres venner og bekendte, hvormed en næsten total social og typemæssig ensartethed er sikret. Så er det goddag til fællesspisning, arbejdsweekend og nævenyttige bekendtgørelser på opslagstavlen, og farvel til den anonymitet, der er en forudsætning for storbyens mangfoldighed; for i ly af anonymiteten kan man være den, man er, og ved simpel overholdelse af borgerlige høflighedsformer omgås hvem som helst, men skal man konstant bide til bolle med naboen, gælder det om at være gennemsnitlig. Ikke for ingenting hylder Poul Henningsen og Karl Bjarnhof i sangen om at leve almindeligt, ganske almindeligt, et sted ved en grå viadukt følelsen af at "vide sig gemt", og jeg bliver spontant irriteret, når folk som noget indiskutabelt positivt og med et sentimentalt smil om læben siger, at København "jo i virkeligheden består af en række små landsbyer", for jeg er bange for, at de er ved at få ret, men jeg flyttede ikke fra landsbyen på Stevns for at installere mig i en ny med endnu emsigere social kontrol. Som det fremgår af denne bog, vedkender jeg mig skamløst mange slags bagstræb, men lige netop på dette punkt afviser jeg blankt, at det er mig, som er reaktionær, for min kritik af andelsboligforeningernes kommunitaristiske hyggehelvede er et forsvar for friheden i Det Moderne.

11

Har København altså i nogle henseender vundet kompleksitet og samtidig tabt den i andre, er byen som følge af saneringerne og gårdrydningerne desværre kun blevet stadig mindre *kompakt*. Hvor jeg dog elskede brokvarterernes massivitet; det var intet mindre end hypnotiserende at stirre ned ad Baggesensgade, Korsgade eller Oehlenschlägersgades lange, dramatiske kløfter af ubrudte karréer i bevidstheden om, at *there is more to the picture than meets the eye*, for bag facaderne strakte sig yderligere et labyrintisk netværk af baggårde, som forlenede København med dybde og dragende hemmelighedsfuldhed. Havde man faret knapt så nådesløst frem, kunne man for mig at se udmærket have rettet op på slummens konkrete problemer uden at jævne 100 års arbejderkultur med jorden. I modsætning til hvad datidens skrækpropaganda påstod, er kvaliteten af brokvarterernes 1880'er-huse nemlig glimrende; korridorlejlighederne

(skønt ord) kunne være omlagt til reelle boliger, de sanitære forhold kunne sagtens forbedres inden for de eksisterende rammer, og hvad de berygtede baghuse angår, havde en skånsom udtynding banet vej for solen og desuden både sikret, at dette unikke og intenst stemningsfulde miljø blev bevaret, og at rigtig mange mennesker, der i dag ikke kan få et ben til jorden i denne by, havde fået et sted at bo. Stengade er et deprimerende eksempel på, hvordan en bydels identitet kan blive fuldstændig knust, for gaden kunne lige så godt have ligget i Herlev som på Nørrebro, og vil man have en idé om, hvor affolket denne tidligere trykkoger af et folkeligt kvarter er blevet, kan man jo spørge sig selv om, hvorfor spillestedet "Stengade 30" faktisk ligger på adressen Stengade 18, for svaret er: Fordi der mangler seks huse. Der er blevet langt imellem de steder, hvor byen virkelig *fortættes*, og byvandrererens gribes af samme stemning, som stod han dybt inde i en skov, men nærmer man sig en sen eftermiddag Drogdengade/Tyrolsgade-krydset, mens mørket falder på, og værtshuset på hjørnet gløder i skumringen, har man en idé om, hvad jeg mener, og lidt samme følelse af at bevæge sig ind i en kløft kan man stadig få i Elmegade, fordi denne gades to knæk lukker udsynet i begge ender, og er kigget fra Kronborggade ind i Jægersborggade heller ikke dårligt, er det allerbedste dog at komme fra Nørre Allé ned imod hjørnet af Ahornsgade og Poppelgade, hvor det lille, dystre vidunder af et gotisk gyserhus stikker sine små pyntetårne op i himlen: På Jokum Rohdes foto kan man se, hvorfor vi kalder det Batmanhuset, men Tornerose kunne også godt have ligget derinde og sovet, lige siden man opførte ejendommen, der ville have været endnu bedre end Dakota building som setting for *Rosemarys Baby*.

Er det ikke svært at forstå ønsket om at forbedre forholdene i de store slumkvarterer, er det mærkeligt at tænke på, at netop de socialdemokratiske politikere, der var primus motorer i saneringerne, ikke havde større kærlighed til og respekt for deres egen historie. På den anden side er det let for mig at komme udefra og være fascineret, og det er endnu lettere at være bagklog: For de gamle socialdemokrater, der var vokset op på stedet, kunne det ikke gå hurtigt nok med at få Nørrebro til at ligne en lys og luftig forstad, for i deres øjne var Den Sorte Firkant først og fremmest et skændigt monument over udnyttelsen af industriarbejderne.

Men den var også så meget andet.

En dag jeg som dreng sammen med familien var på besøg hos mine københavnske fætre, sad jeg sammen med min mor i en sporvogn på Nørrebrogade og fik øje på en isenkræmmer, der med skiltet *Pissebilligt!* reklamerede for de natpotter, han havde hængende i en snor på facaden. Bare ti minutter borte på fornemme Frederiksberg havde sådan et skilt været utænkeligt (men dér fandt man til gengæld stilfulde konfekturforretninger, der selv lignede de lækreste chokoladeæsker), og skiltet havde næppe heller fået lov at hænge længe hjemme i provinsbyen, hvor man også kunne lede forgæves efter et dansested, som hed "Diskotek Dødens Pølse" og et værtshus ved navn "Hop Op I Frøen". København er blevet fattigere af, at arbejderkulturen er fejlet ud af gadebilledet, og så meget des herligere er det at støde på en tidslomme som "Perleporten", hvor æstetikken fra kolonihaverne og beværtningerne så at sige er oversat til en frikirke. Den venlige og afdæmpede Max Büsman, der leder de evangeliske møder og trakterer elorgelet, tilhører tredje generation i en slægt af missionærer: Büsmans far havde teltmission på Bellahøj, og den dag i dag spiller hans 87-årige mor elektrisk guitar hver eneste aften i kirken over Fakta på Jagtvej. Men lige så betaget jeg er af hele atmosfæren i fortidens brokvarterer, lige så smukt synes jeg, at det er at se den gamle arbejderbevægelses drøm om en fremtid hinsides slummen udtrykt i de små sandstensrelieffer, man finder over dørene f.eks. på Bispebjerg: En dreng, der klæder sig på, en pige med sin cykel, en kvinde, der bader, og et nøgent par, som løfter et spædbarn. Selvom de er samtidige (og vel også langt ude beslægtede), er der verdener imellem kraftdyrkelsen i de totalitære ideologiers bombastiske skulpturer af idealmennesker, der stirrer mod fremtiden, og så kropsglæden i disse beskedne og indtagende kunstværker, som har gjort varigt indtryk med deres uskyldige utopi om et sundere og mere værdigt liv. Et andet kig igennem tidstunnelen får man ud for kaffebaren på Ålekistevej, hvor jeg ikke kan undgå at blive rørt over skiltet, der med teksten *Forkæl dig selv* viser en æggemad, et stykke med leverpostej og ét med spegepølse, for tænk, at der har været en tid, hvor selvforkælelse ikke bestod i et samtalekøkken, en jordomrejse og et syret, centralstyret Bang og Olufsen-anlæg, men i tre flade håndmadder.

Jeg er på det rene med, at når denne kultur forsvinder, skyldes det jo ganske enkelt også, at arbejderklassen i gammeldags forstand i det hele

taget er forsvundet, men ikke desto mindre bliver jeg oprørt, når resterne af ægte storbyliv kommer under pres, fordi folk absolut vil bo midt i metropolen og samtidig kræver, at her skal være så net som i Nærum. Når folk flytter ind i deres nye romantiske og svimlende dyre storbyejlighed, kommer det åbenbart helt bag på dem, at der føres højroset tale og lugter af tis og nikkens skaller på værtshuset henne på hjørnet, og flere gange har jeg gudhjælpemig hørt om underskriftindsamlinger, der kræver den lokale beværtning lukket. Hvis man partout vil flytte til Indre Vesterbro, synes jeg heller ikke, det er klædeligt så at stille op til menighedsrådet med krav om at få narkomanerne fjernet fra pladsen foran Mariakirken, hvor de altid har haft et fristed, og hvor kirkens folk hjælper disse mennesker, som ingen andre vil røre ved. For nylig læste jeg om en ejendom på Østerbro, hvor beboerne var så mugne over bordellet i kælderen, at de installerede videokameraer for at filme og kompromittere de besøgende. Så kan man jo altid overdrage optagelserne til politiet, hvis det svensk-inspirerede lovforslag om at kriminalisere de prostitueredes kunder bliver vedtaget, og det næste bliver naturligvis, at Danmark importerer det besynderlige irske forbud imod at ryge på pubberne, så vi i enhver henseende kan blive lige så kerne-sunde og veldædige som "de lande vi normalt sammenligner os med". "Synd tappert", sagde Luther, og i juni 1530 skrev han til en ven, der var ramt af melankoli: "Man trænger nogle gange til at drikke mere end sædvanligt, til at spøge og pjatte og begå en synd af had og foragt for Djævelen for ikke at give ham lejlighed til at give os dårlig samvittighed over småting". Dét råd må vi skrive os bag øret, for hertillands er vi trods alt lutheranere og skal passe på, at København ikke ender som Calvins Genève eller som den forstad, Raymond Chandler på et tidspunkt fik råd til at bo i og beskrev således: "Om søndagen kunne man sidde og vente på, at der skulle ske noget rigtig spændende, som for eksempel at en gammel knark kom til at støde stokken mod fortovskanten ..."

13

Nej, kompakt kan man ikke kalde en by, hvor alle baghusene er fjernet og lyset vælter ned over de åbne gårdsums forkomne anlæg af blomsterkummer og grillbænke, så beboerne kan udstille deres tilforladelighed og børnene overvåges fra hvert et vindue og ikke har nogen steder at begå mør-

kets gerninger. Hvor jeg dog elskede det af alle fremskridtsvenlige oplysningshygiejnere så forhadte *mørke*: Var der noget mere stemningsfuldt end en novemberaften at gå igennem den knaldsorte port fra anden baggård og ud til tredje, hvor lyset fra trappeskakten og de mange køkkenvinduer lyste varmt ud i polarnatten, mens silhouetter bevægede sig bag gardinerne? Og var der noget mere sexet? For min erobring af København faldt sammen med, at jeg var blevet gammel nok til at gå på eventyr i sexlivet, og i mange år boede de piger, der inviterede én med hjem på divaneseren, netop den slags steder; først fordi de stadig boede hjemme, og senere fordi de fik deres egne små lejligheder med et soveværelse ud til gården, hvor man i dyner, der duftede dejligt fremmedartet, vågnede til en ny dag i det grå og milde lys mellem murene.

Kan jeg temmelig uberørt betragte en nøgen kvinde på stranden, skal jeg ikke dvæle længe i en københavnsk baggård med cykler, skraldespande og pigtråd på plankeværket, før det begynder at snurre i sjoveren, for langt snarere end af akten og det skære kød antændes fantasien af alt, der *omgiver* korporlighederne, og for mig er baggårdene for evigt associerede med sex. Igen ser vi, at *hverdag + eventyr* er et stærkt team, og ingen steder gør det sig smukkere gældende end i et af mine absolutte yndlingsværker,

nemlig Bjørn Nørgårds foto af *Den kvindelige Kristus*, der er optaget i den baggård, hvor Nørgård voksede op, og ifølge ham selv viser drengens drøm om de store piger.

Men ikke blot er baggårdene for mig associativt forbundet med sex, den erotiske stemning udstrækker sig til hele 70'er-København, og jeg kan næsten blive ophidset af butiksfacader som "Pigalle Bukseshop" på Frederikssundsvej og "La Palma Frisør" på Falkoner Allé, fordi deres billige æstetik minder så meget om årtiets pornoblade, hvor aktørerne (i modsætning til nutidens pornomodeller, som er uvirkelige væsener med hårdtpumpede silikonebryster og alt for lange ben) fuldstændig lignede kassedamen nede fra supermarkedet, der havde fået 500 kroner kontant for at ligge med den fine i vejret. Ja, og også værtshusenes karakteristiske lugt af sprit, nikotin og urin er for mig et stærkt afrodisiakum, fordi den minder om alle de gange, man har været på gale veje, og om alt dét, der *tilfældigvis* kan ske en tirsdag aften på "Café Tomsgård". For kunstnerklikerne på Indre Bys caféer er bare provinsen om igen, og skal jeg på værtshus, tager jeg altid til brokvarterernes yderkanter, hvor man ved at prøve sig lidt frem hurtigt får bakket ud af de beværtninger, hvor stamkunderne vender sig og stirrer på den indtrængende som i en Leone-film (og den knotne tjener lige nøjagtig nedlader sig til at servere en Tuborg), og snart finder et sted, hvor man både føler sig anonym og velkommen, og ingen spørger, om man er på druk, fordi man ulykkelig over at være blevet skilt eller for at fejre, at man har vundet en million. Man skal huske at have masser af 20'ere til jukeboxen med, så man kan fyre op under *Ma Baker* med Boney M, *Ballroom Blitz* med Sweet og *I Love To Love* med Tina Charles, inden man sætter sig hen i hjørnet med en stift og en bamse og lige så langsomt glider ind i rusens akvarieagtige tilstand, og er man rigtig heldig, hænger der et par skrappe, halvgamle tøser med læberødt og lange cigaretter ved baren, for selv om man selvfølgelig ikke skal bilde sig ind, at man kommer nogen vegne med dém, kan man jo godt skæve lidt i det skjulte. Det skulle vel aldrig være Randi og June?